

Elevpaneler för longitudinella studier

2005

UF0501

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Utbildning och forskning

A.2 Statistikområde

Befolkningens utbildning

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

Ja

A.4 Beställare

Myndighet/organisation: Statistiska Centralbyrån

Kontaktperson: Gunnel Ahlgren, Kenny Petersson

Telefon: 019-17 60 04 / 019-17 65 62

Telefax: 019-17 70 82

e-post: gunnel.ahlgren@scb.se / kenny.petersson@scb.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: Statistiska Centralbyrån

Kontaktperson: Gunnel Ahlgren, Kenny Petersson

Telefon: 019-17 60 04 / 019-17 65 62

Telefax: 019-17 70 82

e-post: gunnel.ahlgren@scb.se / kenny.petersson@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Nej

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

A.8 Gallringsföreskrifter

Nej

A.9 EU-reglering

Saknas

A.10 Syfte och historik

Syftet med statistiken är att beskriva elevströmmar inom skolväsendet. Statistiken ska vara underlag för utvärdering av skolans verksamhet och

skolreformer.

Alltsedan sextiotalet har SCB samlat in och redovisat uppgifter som beskriver elevers vägar genom utbildningssystemet för olika kohorter. De två tidigaste kohorterna var den s.k. individualstatistiken som bestod av två urval (födda 1948 resp. 1953) av ca 10 000 elever i årskurs 6 som följdes genom utbildningssystemet och ut i livet. Arbetet med individualstatistiken skedde i samarbete med pedagogiska institutionen vid Göteborgs universitet.

Arbetet med elevpanelerna i nuvarande form påbörjades 1978 i samarbete med pedagogiska institutionen vid Lärarhögskolan i Stockholm. Från och med starten av elevpanel 3 flyttades samarbetet åter till pedagogiska institutionen vid Göteborgs universitet. Urvalen till elevpanelerna är gemensamma med urvalen för den pedagogiska forskningen inom projektet "Utvärdering genom uppföljning" (UGU) vid Göteborgs universitets institution för pedagogik och didaktik. SCB ansvarar för urvalsdragningar, driften av panelerna, sammanställning av bakgrundsdata och insamling av skoladministrativa data medan pedagogiska institutionen bearbetar och analyserar uppgifter som samlas direkt från elever, föräldrar och lärare.

Elevpanelerna omfattar för närvarande 6 kohorter.

Panel nr	Urval år	Urvalsstorlek	Födelseår för flertalet i urvalet
1	1980	10000	1967
2	1982	9000	1972
3	1987	4500	1977
4	1992	8500	1982
5	1997	9700	1987
6	2002	10200	1992

A.11 Statistikanvändning

Användare är främst myndigheter med olika ansvarsområden inom utbildning, utbildningsdepartementet, forskare inom utbildnings- och arbetsmarknadsområdet, massmedia och allmänheten. Användningen inom den pedagogiska forskningen avser främst projektet "Utvärdering genom uppföljning" (UGU), som styrs av en styrgrupp med representanter för Skolverket, Högskoleverket, Pedagogiska institutionen i Göteborgs universitet och Pedagogiska institutionen vid Lärarhögskolan i Stockholm.

A.12 Uppläggning och genomförande

Urvalet till de senaste panelerna har dragit genom ett stratifierat urval av kommuner och därefter genom urval av rektorsområden inom kommun. Samtliga elever i grundskolans årskurs 3 i de utvalda rektorsområdena ingår i undersökningen. SCB genomför årliga enkäter till de berörda skolorna för att kartlägga de utvalda elevernas skolsituation, eventuell förekomst av pedagogiskt stöd, ämnesval m.m. För elever som bytt skola ställs motsvarande frågor till den

nya skolan. Skolenkäterna fortgår under hela grundskoletiden. Därefter följs eleverna genom registeruppföljningar, främst i skolverkets elevregister och universitets- och högskoleregistret. Dessutom görs registeruppföljningar för att kartlägga arbetsmarknadssituation m.m. vid 25 års ålder.

Inom UGU-projektet genomförs enkäter till eleverna samt till deras lärare och målsmän. Dessutom genomförs färdighetstester i årskurs 6 för de flesta panelerna.

SCB ansvarar för driften av panelerna och insamling av skoladministrativa data medan pedagogiska institutionen samlar in uppgifter direkt från elever, föräldrar och lärare. Se även avsnitt A.10.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Elevers utbildning och arbetsmarknad.

1.1.1 Objekt och population

Elevpanel 1 innehåller ca 10 000 elever som gick i årskurs 6 läsåret 1979/80, elevpanel 2 drygt 9 000 elever som gick i årskurs 3 våren 1982, elevpanel 3 med knappt 4 500 elever som gick i årskurs 3 våren 1987, elevpanel 4 med drygt 8 500 elever som gick i årskurs 3 våren 1992, elevpanel 5 med ca 9 700 elever som gick i årskurs 3 våren 1997 och elevpanel 6 med ca 10 100 elever som gick i årskurs 3 våren 2002 .

1.1.2 Variabler

Innehållet i registeruppföljningarna avser betyg från årskurs 9, val av gymnasieutbildning, betyg från gymnasieskolan, eventuella högskolestudier och examen från universitet/högskola samt arbetsmarknadssituationen vid 25 års ålder. Variabelinnehållet i skolenkäterna varierar något mellan olika paneler och årskurser. De viktigaste variablerna är:

Aldersint	Åldersintegrerad. Gått i årskursintegrerad grupp
AnpStud	Anpassad studiegång
AnpStudL	Anpassad studiegång. Antal lektioner/vecka
AnpStudV	Anpassad studiegång antal veckor/läsår
Modersmal	Undervisning hemspråk/modersmål
Sv2	Svenska 2
Sarund	Särskild undervisningsgrupp
SpecAnnatSatt	Specialundervisning på annat sätt

Ejstod	Ingen stödåtgärd
Flyttat	Eleven finns ej kvar vid angiven skola
Elevval	Elevens val
Eng	Undervisats i engelska åk 3
Bsprak	B-språk
SprakvalTillAk7	Sprakval till årskurs 7
Sprakval	Sprakval
KursvalEng	Kursval i engelska åk 7
KursvalMa	Kursval i matematik åk 7
Lagre	Lägre årskurs
LamnatGr	Lämnat grundskolan
Betyg	Betyg
Lararbyte	Läraryrke i åk 3
MedfranAk1	Med från åk 1 Gått i klassen sedan åk 1
NyIAk1	Ny i årskurs 1
NyIAk2	Ny i årskurs 2
NyIAk3	Ny i årskurs 3
Skolval	Skolans val

1.1.3 Statistiska mått

Antal, andelar, medelvärden, summa (se respektive undersökning)

1.1.4 Redovisningsgrupper

Varierande beroende på syfte med redovisningen. Viktiga indelningsgrunder är kön och ”utbildningsinriktning”

1.1.5 Referenstider

Skolenkäterna görs vårterminen under årskurserna 3-9.

1.2 Fullständighet

Eftersom urvalet dragits i årskurs 3 representeras inte elever som invandrat efter årskurs 3.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Den totala tillförlitligheten för skolenkäterna betraktas som god.

2.2 Osäkerhetskällor

Bortfallsfel där uppgifter helt eller delvis saknas för utvalda personer och de saknade uppgifterna avviker systematiskt från de svarandes uppgifter. Objektbortfallet utgörs av personer som uttagits till undersökningen men för vilka uppgifter ej kunnat erhållas. Partiellt bortfall uppstår då svar på enstaka frågor saknas. För vissa longitudinella analyser föreligger också partiellt bortfall om uppgifter saknas för delar av den period som analyseras. Detta kan t ex gälla om eleven vistats utomlands under en del av sin grundskoletid.

2.2.1 Urval

Urvalet till de tre första panelerna genomfördes i två steg. I det första steget valdes ett antal kommuner ut och i det andra steget klasser i aktuell årskurs i de utvalda kommunerna. Kommunerna grupperades i strata efter fyra stratifieringsvariabler (folkmängd, andel socialistiska mandat, andel sysselsatta inom offentlig förvaltning och andelen invandrarelever).

Urvalet till den fjärde panel gjordes också i två steg men där utgjorde antalet elever i årskurs 2 stratifieringsvariabel för kommunurvalet.

Vid urvalet till de femte och sjätte panelerna gjordes kommunurvalet på samma sätt som för elevpanel 4, men i steg två valdes rektorsområden istället för klasser.

Antalet klasser/rektorsområden i varje utvald kommun bestämdes så att antalet i elever i hela undersökningsgruppen skulle bli cirka 10 000 elever för panel 1, 2, 4, 5 och 6 och cirka 5 000 elever för den tredje panelen. Varje utvald klass har totalundersökts.

2.2.2 Ramtäckning

Det slutliga elevurvalet bestämdes utifrån klasslistor för de utvalda skolorna i samband med den första uppgiftsinsamlingen. Därigenom eliminerades risken för täckningsfel orsakade av brister i ramens aktualitet.

2.2.3 Mätning

Skoladministrativa data samlas årligen in via enkät till berörda skolor under vårterminen eller i samband med vårterminens slut för samtliga elever i urvalen under den tid de befinner sig i grundskolan.

2.2.4 Svartsbortfall

Det totala bortfallet är ca 10 %. Det redovisas i publikation för respektive panel. Följande bortfallsorsaker kan förekomma i elevpanelerna: individuell vägran, klassvägran, vistas utomlands.

2.2.5 Bearbetning

Scanning, telefonkomplettering, kodning.

2.2.6 Modellantaganden

Projektet är upplagt enligt en modell för utvärdering som bygger på ”stegvisa årskullar”. Se PM från SCB 1976:10.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Beräkning av medelfel redovisas ej reguljärt i publikationerna.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Årlig insamling för respektive panel under den tid personerna befinner sig i grundskolans årskurs 3-9.

3.2 Framställningstid

Ca 6 månader efter läsårets slut.

3.3 Punktlighet

Uppgifter från de årliga skolenkäterna publiceras normalt inte. När en panel lämnar årskurs 9 sammanställs samtliga uppgifter för årskurs 3-9. Bearbetningen av de årliga uppgifterna avslutas i god tid före utsändningen av nästa förfrågan.

4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Att uppnå jämförbarhet över tiden (mellan paneler) är ett uttalat syfte med undersökningen. Samma mätinstrument används i möjligaste mån vid de olika mättpunkterna, men ändringar i regelverket kan behöva beaktas i samband med jämförelser över tiden.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Elever som erhållit pedagogiskt stöd utgör en viktig redovisningsgrupp. Det kan inte uteslutas att denna grupp är mindre motiverad att delta i undersökningen än de övriga eleverna.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

Elevpanelerna kan i vissa delar jämföras med den löpande utbildningsstatistiken. Många av de klassificeringar som används i redovisningen baseras på registerbearbetningar, vilket innebär att de är direkt jämförbara med motsvarande uppgifter i totalräknade register. Tillämpningen av vissa definitioner som baseras på uppgifter i enkäter kan dock skilja sig mot motsvarande uppgifter i administrativa register. Jämförelser mellan elevpanelerna och totalräknade register (med begränsning till personer som bott i Sverige sedan årskurs 3 eller tidigare) visar god samstämmighet mellan registertotaler och totalskattningar av motsvarande uppgifter med hjälp av elevpanelurvalet.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Resultaten har tidigare publicerats i Statistiska Meddelanden, serie UF. Från och med 2004 har SCB övergått till att presentera resultaten endast i SCBs statistiska databaser. Institutionen för pedagogik och didaktik vid Göteborgs universitet publicerar rapporter som bygger på materialet. För de äldre panelerna finns också rapporter utgivna av Lärarhögskolan i Stockholm, pedagogiska institutionen.

5.2 Presentation

Se SCBs statistiska databaser. För elevpanel 1-4 finns ett 20-tal rapporter i serien Statistiska meddelanden publicerade under perioden 1983-2003.

5.3 Dokumentation

Dokumentation finns på SCB:s hemsida på Internet (www.scb.se) under rubriken Databaser / textdatabaser.

5.4 Tillgång till primärmaterial

För att tillgodose behovet att följa eleverna till 25 års ålder lagras resultaten från skolenkäterna vid SCB. Den pedagogiska forskningen har endast tillgång till avidentifierade uppgifter. Primärmaterial lagras på datamedia.

5.5 Upplysningstjänster

Se SCB:s publiceringsplan och publiceringskatalog för respektive år.

Kontaktperson: Gunnel Ahlgren Tfn: 019 – 17 60 04

Kenny Petersson Tfn: 019 – 17 65 62

2005-01-11